

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ן דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

י ומליל יי עם משה למימר:
יא פינחס בר אלעזר בר אהרן
כהנא אתב ית חימתי מעל
בני ישראל בדקני ית קנאתי
ביניהון ולא שיציתי ית בני
ישראל בקנאתי: יב בכך אמר
הא אנא גזר ליה ית קימי
שלם: יג ותהי ליה ולבנוהי

י וַיִּדְבֹר יְדוּהָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: יא פִּינְחָס
בֶּן־אֱלֶעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת־
חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת־
קִנְאַתִּי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאַתִּי: יב לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ
אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם: יג וְהִיְתָה לוֹ וְלוֹרְעוֹ

(10) And the Lord spoke to Moshe, saying: (11) Pinchas, the son of Elazar, the son of Aharon, the priest has turned back My anger from upon the Children of Israel when he zealously avenged My vengeance among them, so I did not destroy the Children of Israel in My vengeance. (12) Therefore, say: I hereby, give to him My covenant of peace. (13) And it shall be for him and for his seed

RASHI

(11) **Pinchas, the son of Elazar, the son of Aharon, the priest** — *Since the tribes mocked him, saying: Have you seen the son of Puti, whose mother's father [Yitro] fattened (פטם) calves for idols (See Rashi, Exodus 6:25), and who killed a leader of a tribe of Israel? Therefore, Scripture traces his genealogy to Aharon (Sanhedrin. 82b, Bamidbar Rabbah 21:3, Midrash Tanchuma Pinchas 2).* **בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאַתִּי** — *By his avenging My vengeance, by his releasing the rage that I should have released. The term קנאה always denotes someone striving to take vengeance for some matter, in old French,*

enprenemant. (12) **My covenant of peace** — *That it should be for him a covenant of peace. Just as a man feels gratitude and gracious to someone who did him a favor, here, too, the Holy One, Blessed is He expressed to him His feelings of peace.* (13) **And it shall be for him** — *This covenant of Mine [mentioned in the previous verse].* **A covenant of eternal priesthood** — *Although the priesthood had already been given to Aharon's descendants, it had only been given to Aharon and to his sons who were anointed with him, and to their*

רש"י

(יא) פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן: לפי שהיו השבטים מבזים אותו: הראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הפתוב ויחסו אחר אהרן. **בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאַתִּי**: בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצף. כל לשון "קנאה" הוא המתחרה לנקם נקמת דבר אנפרימנט"ט בלעז: (יב) **אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם**: (סנהדרין שם) דתהא לו לברית שלום, כאדם המחזיק טובה וחנוה למי שעושה עמו טובה, אף כאן פרש לו הקדוש ברוך הוא שלומותיו: (יג) **וְהִיְתָה לוֹ**: בריתי זאת. **בְּרִית בְּהֵנָה עוֹלָם**: שאף על פי שכבר נתנה בהנה לזרעו של אהרן לא נתנה אלא לאהרן ולבניו, שנמשחו

בְּתִרְוֵהוּ קָיָם כְּהֵנֶת עֹלָם חֲלָף
 דִּי קִנִּי קָדָם אֱלֹהֵהּ וְכִפֵּר עַל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יד וְשׁוֹם גִּבְרָא
 בַּר יִשְׂרָאֵל קְטִילָא דִּי אֲתִקְטִיל
 עִם מְדִינִיתָא זְמֵרִי בַר סְלוּא
 רַב בֵּית אָבָא לְבֵית שְׁמַעוֹן:
 טו וְשׁוֹם אֲתִתָּא דְאֲתִקְטִילת

אֲחֵרָיו בְּרִית כְּהֵנֶת עֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קָנִיא
 לְאֱלֹהֵיו וַיִּכְפֹּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יד וְשֵׁם
 אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמָּכָה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־
 הַמְדִינִית זְמֵרִי בֶן־סְלוּא נְשִׂיא בֵּית־אָב
 לְשְׁמַעֲנִי: טו וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה הַמְדִינִית

after him a covenant of eternal priesthood, because he took vengeance for his God and atoned for the Children of Israel. (14) And the name of the Israelite man who was killed, who was slain with the Midyanite woman was Zimri, the son of Salu, a leader of a father's household of Shimon. (15) And the name of

RASHI

children whom they would beget after their anointment. But, Pinchas who was born before that and had never been anointed, had not been included in the priesthood until now. And so, we learn in [Tractate] Zevachim (101b); "Pinchas did not become a priest until he killed Zimri." לְאֱלֹהֵיו — [The ל means] for the sake of his God, as (לי) in, "Are you zealous for my sake?" (11:29), and as (בשביל) in (Zechariah 8:2), "I am zealous for Zion" meaning for the sake of Zion. (14) **And The name of the Israelite man ...** — In the place that it [Scripture] traces the lineage of the righteous for praise, it traces the lineage of the wicked for shame (Midrash Tanchuma Pinchas 2, Bamidbar Rabbah

21:3). **A leader of a father's household of Shimon** — Of one of the five paternal houses of the tribe of Shimon. Another interpretation: [The lineage is mentioned here] to proclaim the praise of Pinchas; although he [Zimri] was a prince, he [Pinchas] did not refrain from avenging the desecration of the Divine Name. Therefore, Scripture identifies the name of the one who was slain (Midrash Aggadah). (15) **And The name of the slain ... woman** — To inform you of the extent of the hatred of the Midyanites [toward Israel], for they surrendered a princess to harlotry in order to entice Israel to sin (Midrash Tanchuma Pinchas 2, Bamidbar Rabbah 21:3). **A head of peoples** — One of the five Midyanite kings: "Evi, Rekem, Tzur ..."

רש"י

עמו ולתולדותיהם שיולדו אחר המִשְׁחָתוֹן, אָבָל פִּינְחָס שְׁנוּלַד קָדָם לְכֵן וְלֹא נִמְשַׁח, לֹא בָּא לְכַלֵּל כְּהֵנָה עַד כָּאן. וְכֵן שְׁנִינּוּ בְּזִבְחֵיהֶם: לֹא נִתְּכַהֵן פִּינְחָס עַד שֶׁהִרְגוּ לְזִמְרִי. לְאֱלֹהֵיו: בְּשִׁבִיל אֱלֹהֵיו, כְּמוֹ (בַּמִּדְבָּר יא): "הִמְקַנָּא אֶתְהָ לִּי" (זְכַרְיָה ח): "קָנִיאֲתִי לְצִיּוֹן" – בְּשִׁבִיל צִיּוֹן: (יד) וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְגו': בְּמִקוֹם שֶׁיַּחֲס אֶת הַצְּדִיק לְשִׁבַח יַחֲס אֶת הָרָשָׁע לְגַנְאִי. נְשִׂיא בֵּית־אָב לְשְׁמַעֲנִי: לְאַחַד מִחֻמְשַׁת בְּתֵי אֲבוֹת שֶׁהָיוּ לְשִׁבְט שְׁמַעוֹן. דְּבַר אַחַר: לְהוֹדִיעַ שְׁבַחוֹ שֶׁל פִּינְחָס, שְׁאֵף־עַל־פִּי שְׁזָה הָיָה נְשִׂיא, לֹא מִנַּע אֶת עֲצֻמוֹ מִלְקַנָּא לְחִלּוּל הַשֵּׁם, לְכַף הוֹדִיעַף הַכְּתוּב מִי הוּא הַמָּכָה: (טו) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה וְגו': לְהוֹדִיעַף שְׁנֵאֲתָן שֶׁל מְדִינִים, שֶׁהִפְקִירוּ בַּת מֶלֶךְ לְזָנוּת, כְּדִי לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ אֲמוֹת: אַחַד מִחֻמְשַׁת מְלָכֵי מִדְיָן (בַּמִּדְבָּר לא): "אֶת־אֲוִי

מְדִינַתָּא כּוֹזְבִי בֵּת צוּר רִישׁ
אֲמִי בֵּית אָבָא בְּמִדְיָן הוּא:

כּוֹזְבִי בֵּת צוּר רִישׁ אֲמוֹת בֵּית אָב בְּמִדְיָן
הוּא: פ

the slain Midyanite woman was Cozbi, the daughter of Tzur, a head of peoples of a father's household in Midyan.

RASHI

(31:8). *And he was the most prominent of all of them, as it states: "A head of peoples." But because he conducted himself shamefully by surrendering his daughter, he is listed third (Midrash Tanchuma Pinchas 2). A father's household* — *There were five*

paternal houses in Midyan: Eifah, Eifer, Chanokh, Avida, and Elda'ah (Genesis 25:4), and he was the king of one of them.

רש"י

וְאֵת-רָקִם וְאֵת-צוּר וְגו', וְהוּא הָיָה חָשׁוּב מִכָּלֶם, שְׁנֵאמַר "רִישׁ אֲמוֹת"; וְלִפִּי שְׁנֵהֵג בְּזִיוֹן בְּעֲצָמוֹ לְהַפְקִיר בְּתוֹ, מִנְּאוֹ שְׁלִישִׁי. בֵּית-אָב, חֲמֹשֶׁת בְּתֵי אֲבוֹת הָיוּ לְמִדְיָן: עֵיפָה וְעֵפֶר וְחֲנוּךְ וְאַבְדֵּעַ וְאֵלְדָעָה, וְזֶה הָיָה מֶלֶךְ לְאַחַד מֵהֶם:

PROPHETS Kings I 18-19

מִן וְרוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ הָיָה עִם אֱלִיָּהוּ וְזָרְזוּ חֲרָצִיָּה וְרָהֵט קֳדָם אַחָב עַד דָּאֲתָא לְיִזְרְעֵאל: א וְחָוִי אַחָב לְאִיזָבֵל יָת כָּל דִּי עֲבַד אֱלִיָּהוּ וְיָת כָּל דְּקָטַל יָת כָּל נְבִיֵי שְׁקָרָא בְּחָרְבָא: ב וְשִׁלַּחַת אִיזָבֵל אֲזַגְדָּא לְוֹת אֱלִיָּהוּ לְמִימַר כְּדִין יִעֲבְדוּן דְּחַלְתָּאֵי וְכְדִין יוֹסְפוּן אֱלִיָּהוּן כְּעַדְנָא הָדִין מַחַר אֲשׁוּי

מִן וַיֵּד-יְדוּהַ הָיְתָה אֶל-אֱלִיָּהוּ וַיִּשְׁנֶם מִתְנִיּוֹ וַיִּרְץ לְפָנָי אַחָב עַד-בְּאֶכָה יִזְרְעֵאלָהּ: יט א וַיִּגַּד אַחָב לְאִיזָבֵל אֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִיָּהוּ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר הִרְגָה אֶת-כָּל-הַנְּבִיאִים בְּחָרְבֵי: ב וַתִּשְׁלַח אִיזָבֵל מַלְאָךְ אֶל-אֱלִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה-יַעֲשׂוּן

נביאים מלכים א פרק יח-יט

(46) And a spirit of strength from the Lord was with Eliyahu and he girded his loins and ran before Achav until coming to Yizreel. **19** (1) And Achav told Ezevel everything that Eliyahu had done and all about how he had killed all the prophets [of baal] with the sword. (2) And Ezevel sent a messenger to Eliyahu saying: So may the gods do and so may they continue unless at this

RASHI

(46) וַיֵּד ה' — [Means:] a spirit of strength from before the Lord; he was enveloped with strength [which enabled him] to run before the chariot on foot so that Achav would not go alone, thus paying respect to royalty.

(מִן) וַיֵּד ה'. וְרוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם ה' נִתְלַבֵּשׁ בְּחַ לְרוּץ לְפָנָי הַמְרַכְבָּה בְּרַגְלָיו שְׁלֵא יִלֵךְ אַחָב יְהוּדֵי שְׁחַלֵק כְּבוֹד לְמַלְכוּת: וַיִּשְׁנֶם. וַיִּזְרֹר:

רש"י

וישנס — [an expression denoting] quickness.

ית נפשך כנפשא דחד מנהון:
 ג וחזא וקם ואזל לשזבא
 נפשיה ואתא לבאר שבע די
 לשבטא יהודה ושבק ית
 עולימיה תמן: ד והוא הלך
 במדברא מהלך יומא ואתא
 ויתב תחות רתמא חד ושאל
 ית נפשיה לממת ואמר סגי לי
 ארכא עד אימתי אנא מטרף
 כדן כען יי סב נפשי ארי לא
 טב אנא מאבהתי: ה ושכיב
 ודמוך תחות רתמא חד והא

אלהים וכה יוספון כי כעת מחר אשים את־
 נפשך כנפש אחד מהם: ג וירא ויקם וילך
 אל־נפשו ויבא באר שבע אשר ליהודה וינח
 את־נערו שם: ד והוא־הלך במדבר הרך יום
 ויבא וישב תחת רתם אחת (אחד קרי) וישאל
 את־נפשו למות ויאמר ו רב עתה ידוה קח נפשי
 כי לא טוב אנכי מאבתי: ה וישכב וישן תחת
 רתם אחד והנה־זה מלאך נגע בו ויאמר לו קום
 אכול:

דין מלאכא קריב ביה ואמר ליה קום אכול:

time tomorrow, I will make your life like the life of one of them. (3) And he saw [the danger] so he arose and fled for his life. He arrived at Be'er Sheva which was in Yehudah and left his attendant there. (4) And he went into the desert, a distance of one day's travel, then he came and sat under a *rotem* tree and requested his soul to die. He said: It is enough! Now Lord, take my soul as I am no better than my forefathers. (5) He lay down and slept underneath a *rotem* tree and behold an angel touched him, saying to him: Rise and eat.

RASHI

רש"י

(ב) פה יעשוון. כמו שעשית לנביאי הבעל: (2) **So may [the gods] do** — [To you] as you did to the prophets of baal. (4) **He said:** **It is enough!** — My long life is enough! (ד) ויאמר רב. סגי לי ארכא:

WRITINGS Psalms 4

כתובים תהלים פרק ד

ד וידעון ארום פריש יי זכאה
 לה יקבל צלותה דודד במקרי
 לותה: ה זעו מנה ולא תחטון

ד וידעו כי הפלה ידוה חסיד לו ידוה ישמע בקראי
 אליו: ה רגזו ואל־תחטאו אמרו בלבבכם על־

(4) But know that the Lord has set apart the godly man as His own: The Lord will hear when I call to Him. (5) Tremble and sin not: Reflect in your heart

RASHI

רש"י

(ד) הפלה. הבדיל: (ה) רגזו. חרדו מלפני הקדוש ברוך הוא: (4) **הפלה** — Set apart. (5) **Tremble** — Tremble before the Holy One, Blessed is He.

אמרי בעותכון בפומכון
ושילתכון בלבבכון וצלו על
שווכון ואדפרו יום מיתותא
לעלמין: ו כבשו יצרכון
ויתחשב לכון כנכסת צדקא
וספרו על יי: ז סגיאין דאמרין
מן יחמיננא טבא נשא

מִשְׁכַּבְכֶם וְדַמוֹ סֵלָה: ו זָבָחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וּבִטְחוּ
אֶל־יְדוּהָ: ז רַבִּים אֹמְרִים מִי־יִרְאֶנּוּ טוֹב נִסְהָ־
עֲלֵינוּ אֹר פְּנֵיךָ יְדוּהָ: ח נִתְתָּה שְׂמֹחָה בְּלִבִּי מֵעַתָּה
דָּגַנְּךָ וְתִירוֹשְׁךָ רָבוּ: ט בְּשָׁלוֹם יַחְדוּ אֲשַׁכְּבָה וְאִישׁוֹן
כִּי־אַתָּה יְדוּהָ לְבַדְּךָ לְבִטָּחָה תוֹשִׁיבֵנִי:

עלנא נהור סבר אפך יי: ח הבתא חדותא בלבי מן עדן דעבודיהון וחמרהון סגיאין: ט בשלמא כחדא
אשכוב ואדמוך מן בילל דאנת הוא יי בלחודוי בסברא תותבינני:

upon your bed and be still, Selah. (6) Offer the sacrifices of righteousness and put your trust in the Lord. (7) There are many who say: Who will show us good? Lord, lift up the light of Your countenance upon us. (8) You have put more gladness in my heart than they whose corn and wine are increased. (9) I will both lie down and sleep, in peace: For You, alone Lord, cause me to dwell in safety.

RASHI

רש"י

Reflect in your heart upon your bed — *Reflect in your hearts that the Holy One, Blessed is He has warned against this. And be still, Selah* — [Refrain] from speaking gossip. (6) **Offer the sacrifices of righteousness** — *Make your actions righteous and it will be considered as if you offered sacrifices. And put your trust in the Lord* — [That He] causes goodness to overflow for you. (7) **There are many** — of Israel who observe the wicked prosper. **Who will show us good?** — *To be wealthy as they are. נסה עלינו* — lift up the light of Your countenance upon us. (8) **You have put more gladness** — *But as for me, I am not jealous of them, for gladness is in my heart.*

אמרו בלבבכם על משכבכם. השיבו על לבבכם
שהזהיר הקב"ה על כך: ודמו סלה. מלדבר רכילות:
(ו) זבחו זבחי צדק. הצדיקו מעשיכם והרי אתם
במקרבם קרבו: ובטחו אל ה'. שישפיע לכם
לטובה: (ז) רבים. מישראל יש שראין רשעים
בעושר: מי יראנו טוב. להיות עשרים כאלו: נסה
עלינו. הרם עלינו אור פניך: (ח) נתתה שמחה.
אבל אני איני מקנא בהם כי שמחה נתונה בלבי:
מעת דגנך ותרושם. של מכעיסים רבו בטוח אני
אם במכעיסים כך לעושים רצונו על אחת כמה
וכמה: (ט) בשלום יחדו. אם היה ישראל בשלום
יחדיו עמי הייתי שוכב וישן בטוח ולא הייתי ירא
כלום:

Than they whose corn and wine are increased — *I.e., those who anger [G-d] their produce was increased. I am certain that if those who anger [G-d] are treated thusly then certainly, those who do His will [will receive their just rewards]. (9) בשלום יחדו* — *If Israel were at peace with me I would lie down and sleep confidently, not fearing anything.*

Mishnah Shevi'it, chapter 8

משנה שביעית פרק ח

(1) A major rule was laid down concerning א כלל גדול אמרו בשביעית. כל המיחד למאכל

shemittah year produce: Whatever is designated as food for humans [must be consumed in its usual manner, and], may not be made into a plaster for a person; and certainly, not for cattle. [This is deduced from the verse which states: "And the produce of the Shabbat of the Land, will be yours to eat," (Leviticus 25:6) i.e., that which is food is "yours to eat" and may not be consumed in a different manner.] However, whatever is not exclusively used for human food, may be used

as a plaster for a person, but not for cattle. [This is deduced from the verse which states: "And all of its produce may be eaten by your domestic animals and by the wild animals that are in your Land," thus, animal fodder may be used only as food to be "eaten", but not as a plaster for animals.] Whatever is not usually designated, specifically, as food either for humans or for cattle [i.e., it can be used for either]. If he intended [at the time of gathering that] it [be utilized] as food for both humans and cattle, he has imposed upon it the stringent laws applying both to human food [in that he may not use it for medicinal purposes] and [the stringency of] animal food [not to cook vegetables, if they can be eaten raw]. If his intention was to use it [only] as fuel, then it is considered as wood [and is not subject to *shemittah* laws]; examples [of such produce which are not used for human or animal food, and hence, can be designated as fuel,] are], savory, hyssop, or thyme. (2) *Shemittah* year produce [such as grapes and olives] may be used for food, drink and for anointing [since they are usually used for all three purposes]. That which is usually eaten should be used for food only; that which is usually used for anointing purposes is to be used as an anointment [only]. One may not anoint with wine and vinegar [since this is considered being used for an inferior purpose], but one may anoint with oil [since this is its common use]. So, too, is the case with *terumah* and *ma'aser sheni* [which can only be consumed in the proper manner, i.e., eating, drinking and anointing, and may not be

אדם, אין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְלֻגְמָא לְאָדָם, וְאִין צְרִיף לֹאמַר לְבַהֲמָה. וְכָל שְׂאִינֵנוּ מִיַּחַד לְמֹאכַל אָדָם, עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְלֻגְמָא לְאָדָם, אֲכָל לֹא לְבַהֲמָה. וְכָל שְׂאִינֵנוּ מִיַּחַד לֹא לְמֹאכַל אָדָם וְלֹא לְמֹאכַל בְּהֵמָה, חֹשֵׁב עָלָיו לְמֹאכַל אָדָם וְלְמֹאכַל בְּהֵמָה, נוֹתְנִין עָלָיו חֲמֵרֵי אָדָם וְחֲמֵרֵי בְּהֵמָה. חֹשֵׁב עָלָיו לְעֻצִּים, הֵרִי הוּא כְּעֻצִּים, כְּגוֹן הַסִּירָא וְהָאֻזֵב וְהַקּוֹרְנִית: בּ שְׂבִיעִית, נִתְּנָה לְאֲכִילָה וְלִשְׂתִּיָּה וְלְסִיכָה, לְאֲכֹל דְּבַר שְׂדֵרְכֵנוּ לְאֲכֹל, וְלִסּוּף דְּבַר שְׂדֵרְכֵנוּ לְסוּף. לֹא יְסוּף יַיִן וְחֲמִץ, אֲכָל סּוּף הוּא אֵת הַשְּׂמֶן. וְכֵן בְּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי. קָל מֵהֶם,

רבנו עובדיה מברטנורא

א כלל גדול מלוגמא תחבושת ורטיה ופירוש מלוגמא, מלא לוגמא, שדרך אדם ללעוס מלא לוגמיו חטים או תאנים ונותן על גבי מכתו: **אין עושים ממנו מלוגמא.** דכתיב (ויקרא כה) והייתה שבת הארץ לכם לאכלה, מה שהוא מיוחד לכם דהיינו למאכל אדם יהיה לאכלה ולא למלוגמא אבל מה שאינו מיוחד לכם יהיה בין לאכלה בין למלוגמא, הלכך כל שאינו מאכל אדם עושין ממנו מלוגמא לאדם: **עושין ממנו מלוגמא לאדם אבל לא לבהמה.** דכתיב (שם) ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול, דבר הראוי לחיה ולבהמה תהיה לאכול לבהמה ולא לעשות לה מלוגמא: **חומרי אדם.** שאין עושין מהן מלוגמא: **וחומרי בהמה.** שאסור לשלקן: **הסיאה.** עשב שקורין לו בערבי צידר"ג, ואיזוב צעת"ר בערבי, ובלע"ז קיספ"ו: **וקורנית.** בערבי חש"א, ובלע"ז שדריע"א: **ב לאכילה ושתייה וסיכה.** בענבים וזיתים מיירי שיש בהם אכילה ושתייה וסיכה: **לאכול דבר שדרכו לאכול.** אף על גב דאמרר תורה לאכלה ולא להפסד, אין מחייבים אותו לאכול דבר שאין דרך בני אדם לאכול, כגון תבשיל שנתקלקל, ולא חיישינן אם הולך

used in an inferior manner]. There is a greater leniency applied to [oil of] the *shemittah* year, since it can also be used for kindling a lamp [whether the oil is pure or defiled, which would be forbidden, in the case of oil of *terumah* that is pure. Oil of *ma'aser sheni* could be burnt only when pure (see Tosfot Rabbi Akiva Eiger)]. (3) One may not sell

shemittah produce by measure, by weight or by number [thereby encouraging selling in bulk at cheaper prices; also, to differentiate between it and non-*shemittah* produce which helps serve as a reminder that this produce has *shemittah* sanctity and must be used accordingly]. Nor may figs [which are ordinarily sold by weight, be sold] by number, or vegetables [which are ordinarily sold by bunches, be sold] by weight [even though these practices depart from the regular manner of sale, these changes do not sufficiently emphasize the sanctity of *shemittah*-year products; rather, he may only sell them by estimation]. The School of Shammai say: [He may] not even [sell vegetables] in bunches [i.e., even when sold by estimation, they must be sold loose]; but the School of Hillel say: Products usually tied together in bunches for home consumption may also be tied into bunches for the market; for example: leeks and the milk flower (see 7:1). (4) If one says to a worker: Here is an *issar* and pick vegetables for me today, his payment is permitted [the Mishnah is referring to wild vegetables which are permitted to be picked on *shemittah*, though one is not permitted to do business with such produce (see above Mishnah 7:3). Here it is permitted since the *issar* may be regarded as a gift, while the work to be done as a favor]: [However, if he says:] In return [for this *issar*], pick for me vegetables today; then his payment is prohibited [i.e., the money is substituted for the produce, becoming sanctified with *shemittah* sanctity. Since this is like an express wish to perform work for him, it is considered doing business with *shemittah* produce]. If one bought

שביעית, שנתנה להדלקת הנר: ג אין מוכרין פרות שביעית, לא במדה, ולא במשקל, ולא במנין, ולא תאנים במנין, ולא ירק במשקל. בית שמאי אומרים, אף לא אגדות. ובית הלל אומרים, את שדרכו לאגוד בבית, אוגדין אותו בשוק, כגון הפרשי ונץ החלב: ד האומר לפועל, הא לך אסר זה ולקוט לי ירק היום, שָׁכְרוּ מִתֵּר. לְקוּט לִי בּו יֶרֶק הַיּוֹם, שָׁכְרוּ אֶסוּר. לְקַח

רבנו עובדיה מברטנורא

לאבוד, וכן דבר שאין דרך בני אדם לאכלו אלא על ידי תיקון ובא הוא לאכלו כמות שהוא בלא תיקון, כגון לאכול תרדין חיין או לבוס חטין חיין, אין שומעין לו: **וכן בתרומה וכן במעשר שני**. לא ניתנו אלא לאכילה ושתייה וסיבה: **שניתנה להדלקת הנר**. מה שאין כן בתרומה טהורה, אבל תרומה טמאה מדליקין בה את הנר, ובמעשר שני כתיב (דברים כו) ולא בערתי ממנו בטמא, אבל בטהור מותר לבער, ובשביעית בין בטמא בין בטהור מותר. **ג לא במדה ולא במשקל ולא במנין**. כדי שימכרו בוול. אי נמי, מתוך שאין מוכרין אותן כדרך שמוכרים בשאר שנים, ינהגו בהם קדושת שביעית ולא אתי לזוללי בהו: **אף לא אגודות**. שלא ימכור כדרך שמוכרים בשאר שנים: **ונץ חלב**. מפורש בפרקין דלעיל: **ד שָׁכְרוּ מוֹתֵר**. ואין בו קדושת שביעית. ואף על גב דשביעית תופסת דמיה, האי לאו דמי שביעית הוא: **לקוט לי בו ירק**. לשון מכר הוא, דמשמע לקוט לי שווי ירק, אבל לקוט לי לשון שכירות הוא ולא לשון מכר: **כבר בפונדיון**. לא שאמר לו אתן לך פונדיון, רק כבר שוה פונדיון: **כשאלקוט ירקות שדה אביא לך מותר**. משום דמתנת חנם יהבי זה לזה, לפי שירקות שדה מצויין: **לקח ממנו בסתם**. בהקפה כדרך מוכרים בחנות: **לא ישלם לו**

[i.e., took without payment] a loaf from a baker worth a *pondion* [and said]: When I have gathered field vegetables, I will bring them to you, this is permitted [for this is like exchanging gifts, the baker giving his loaf, he, his vegetables, with no money crossing any hands]. If, however, he bought it from him without any explanation [i.e., on credit], he may not pay his debt with *shemittah* money [and certainly not with *shemittah* produce], for no debt can be paid from *shemittah* monies [nor from the value of *shemittah* produce]. (5) One may not pay [with

shemittah-year produce] a well-digger [for water used for washing purposes], a bath attendant [at the public bath], a barber or a boatman [for use of his boat]; but, he may give the well-digger [the produce] to buy with it to drink [since *shemittah* produce itself may be consumed by drinking]. As a gift, however, he may give it to any of them [though he knows that they would not charge him in return]. (6) [The verse states: "You must not reap that which has grown ... and you must not pick your privately-owned grapes, [for] it will be a year of rest for the Land." Yet the following verse states: "And the produce of the Shabbat of the Land, will be yours to eat." From this seeming contradiction it is deduced that one may not reap in the usual manner. Thus] *shemittah* figs may not be cut with a fig-knife [in the usual manner], but one may cut them with an ordinary knife. Grapes may not be trodden in the wine-press, but they are trodden in the kneading-trough. Olives may not be prepared in an olive-press or with an olive-crusher, but they may be crushed and brought into a small olive-press. Rabbi Shimon says: They may even be crushed in the [usual, large] olive-press, and afterwards, be brought into the smaller press [the *halachah* follows Rabbi Shimon]. (7) *Shemittah* vegetables may not be cooked in oil of *terumah* lest they become unfit [if the oil becomes defiled, the vegetables, too, will have to be burnt, thus, wasting *shemittah* produce. So, too, he limits the amount of time one can eat the *terumah*, since it now becomes prohibited after the *biur*-removal deadline]; Rabbi Shimon permits it [being of the opinion that dedicated things may

רבנו עובדיה מברטנורא

מדמי שביעית. דהוי כסחורה: **בייר.** חופר בורות ומספיק מים לבני העיר לא יתן לו מדמי שביעית להספיק לו מים לכל תשמישו: **ולא לבלן.** מחמם מרחצאות: **ולא לספר.** שבר התספורת: **ולא לספן.** שבר הספינה: **ולכולן.** לכל הני דתנינן במתניתין יכול ליתן מתנת חנם שלא לשם שכון, ואף על פי שיודע שבשביל שנתן לו מתנה לא יתבע ממנו שבר: **ו במוקצה.** כלי המיוחד לקוץ בו תאנים קרוי מוקצה: **בחרבה.** סכין לשון חרב, וטעמא משום דכתיב (ויקרא כה) ואם ענבי נויך לא תבצור, כדרך הבוצרים: **עריבה.** שלשים בה את העיסה: **ובקוטב.** עץ גדול וכבד ובראשו אבן גדולה שנותנים על הזיתים בבית הבד נקרא קוטב: **בודידה.** בית הבד קטן כעין עריבה: **ר"ש אומר כו'.** והלכה כר"ש:

מן הנחתום כפר בפונדיון, כשאלקוט ירקות שדה אביא לך, מתר. לקח ממנו סתם, לא ישלם לו מדמי שביעית, שאין פורעין חוב מדמי שביעית: ה אין נותנים, לא לבר, ולא לבלן, ולא לספר, ולא לספן. אבל נותן הוא לבר לשותות. ולכלן, הוא נותן מתנת חנם: ו תאנים של שביעית, אין קוצין אותן במקצה, אבל קוצה אותם בחרבה. אין דורכין ענבים בגת, אבל דורף הוא בערבה. ואין עושין זיתים בבד ובקטב, אבל כותש הוא ומכניס לבודידה. רבי שמעון אומר, אף טוחן הוא בבית הבד ומכניס לבודידה: ז אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה, שלא יביאנו לידי פסול. רבי שמעון מתיר. ואחרון

be brought to an unfit state]. The last item exchanged is always subject to *shemittah* law [for example, if one exchanges *shemittah* produce for meat, then exchanges the meat for fish and then in turn exchanges the fish for oil, only the oil is subject to *shemittah* law], and the [original *shemittah*] produce, itself, also remains forbidden [i.e., retains its *shemittah* sanctity]. (8) One may not purchase slaves, property, or non-kosher animals with money [realized by the sale] of *shemittah* products; if one has done so he must [buy and] eat [food, subject to the laws of *shemittah*] for their equivalent. One may not bring bird-offerings brought by [a man with] a *zav* [discharge] or bird-offerings brought by a [woman who suffered a] *zavah* [discharge], or bird-offerings brought by a woman after childbirth, from *shemittah* money; and if this has been done, one must [buy and] eat [food subject to the laws of *shemittah*] for their equivalent. Vessels may not be anointed with oil [to preserve them] of *shemittah* produce [only man may be anointed with *shemittah* oil]; and if he did, he must [buy and] eat [food subject to the laws of *shemittah*] for their equivalent. (9) A hide smeared with *shemittah* oil — Rabbi Eliezer says, [is penalized and] must be burned; but, the Sages say, that he must [buy and] eat [produce] of corresponding value. They told Rabbi Akiva that Rabbi Eliezer said: A hide that has been smeared with *shemittah* oil must be burned. He said to them: Be silent, for I will not divulge to you [how lenient was the ruling] which Rabbi Eliezer actually ruled regarding this. (10) They also told him that Rabbi Eliezer said: One who eats bread [baked] by *Kutim* [the *Kutim* were a nation that converted, but there was doubt whether their conversion was sincere], is like one who eats the flesh of a pig [i.e., it is prohibited, but, this cannot be taken literally since eating non-kosher flesh is a Biblical prohibition whereas bread from a *Kuti* is a Rabbinic prohibition].

רבנו עובדיה מברטנורא

ור"ש מתיר. להביא קדשים לבית הפסול. ואין הלכה כר"ש: והאחרון אחרון נתפס בשביעית. כיצד, לקח בפירות שביעית בשר, הבשר והפירות מתבערין בשביעית. לקח בבשר דגים יצא בשר ונתפס דגים. לקח בדגים שמן, יצאו דגים ונתפס השמן, וחייב לבער הפירות והשמן. נמצא אחרון אחרון נתפס. והפרי של שביעית עצמו אסור לעולם, ומפקינן לה מדכתיב (שם) כי יובל היא קודש, מה קודש תופס את דמיו, אף שביעית תופסת את דמיה, אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין, אף שביעית תופסת דמיה ויוצאת לחולין, תלמוד לומר (שם) תהיה, בהוייתה תהא: ה' יאכל כנגדן. כנגד אותן דמים יקנה משלו דברים לצורך אכילה ויאכל בקדושת שביעית: קיני זבים וקיני זבות. שתי תורים או שני בני יונה שחייבין להביא הזבים והזבות והיולדות: ט' שתוקו לא אומר לכם מה שרבי אליעזר אומר בו. רבי עקיבא קיבל מר' אליעזר רבו דמיקל טפי בסיכה, וכשאמרו לו שהיה רבי אליעזר אומר ידלק, אמר להם שתוקו, שאינו רשאי לפרש כמה היה ר' אליעזר מיקל בו, והלכה כחכמים: י' באוכל בשר חזיר: לאו דוקא, שאין האוכל פת כותי

אחרון, נתפש בשביעית. והפרי עצמו, אסור: ה' אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית. ואם לקח, יאכל כנגדן. אין מביאין קני זבים וקני זבות וקני יולדות מדמי שביעית. ואם הביא, יאכל כנגדן. אין סכין כלים בשמן של שביעית. ואם סך, יאכל כנגדו: ט' עור שסכו בשמן של שביעית, רבי אליעזר אומר, ידלק. וחכמים אומרים, יאכל כנגדו. אמרו לפני רבי עקיבא, אומר היה רבי אליעזר, עור שסכו בשמן של שביעית, ידלק. אמר להם, שתוקו. לא אומר לכם מה שרבי אליעזר אומר בו: י' ועוד אמרו לפניו, אומר היה רבי אליעזר, האוכל פת כותים כאוכל בשר חזיר. אמר

He said to them: Be silent, for I will not divulge to you [how lenient was the ruling] which Rabbi Eliezer actually ruled regarding this. (11) One may wash in a bath heated with straw or stubble of the *shemittah* year; [though, at the outset, one may not heat with straw or stubble of the *shemittah* year (see Mishnah 9:7)]. But if he is a respected man [and others may come to follow his actions], he should not wash in it.

! ! " ! # & \$ % יא
\$ % * ! % ( ) \$ % ' &

+ , ! - ! + !

לוקה מן התורה אלא מכת מרדות מדרבנן: מה שר' אליעזר אומר בו. דמיקל בו טפי: יא ואם מתחשב הוא. אם אדם חשוב הוא שבני אדם למדים ממנו, צריך להחמיר על עצמו:

Gemara Berakhot, 43b

! / . / 0 - ! 1 .

Our Rabbis taught: Six things are unbecoming of a scholar. He should not go out scented, he should not go out alone at night, he should not go out with patched sandals, he should not converse with a woman in the street, he should not recline [to eat] in the company of ignorant people, and he should not be the last to enter the study hall. Some add: He should not take long strides or carry himself upright. He should not go out scented: Rabbi Abba, the son of Rabbi Chiya bar Abba said in the name of Rabbi Yochanan: This is only in a place where people are suspected of pederasty. Rabbi Sheshet said: This applies only to the scenting of one's clothing, but regarding his body, this removes perspiration [and is permitted]. Rabbi Papa says: His hair has the same law as his clothing; others, however, say: As the body. He should not go out alone at night: So as not to arouse suspicion [of immoral activity]. This is only if he does not have a specific time [for learning with his teacher], but if he has a specific time, people know he is going to his set appointment [of learning]. He should not go out with patched sandals: This supports Rabbi Chiya bar Abba; For Rabbi Chiya bar Abba said: It is unseemly for a scholar to go out with patched sandals. But is that so? Did not Rabbi Chiya bar Abba go out in this manner? Said Mar Zutra, the son of Rabbi Nachman: He was speaking only where there was one patch on top of another. [In addition,] this only applies to the uppers, but if it is on the

2 (% - +3 ! - "+ +' (4 - % 2 (5 ! 6 (71 (, 8 + ! 2 + % 1+6 (\$ 8 !% !1 17 1 0 (-8 ! 2 (94 (#. ! :% -) 5 ! !6 " - % "+% . !* -. ! 4 " * ! * (- -. !6 5 77 ! (- .6) ! !* +-) ! - 4 " * 2 ( ) +- ; - - +- ! :% ! :1 , 8 + 2: % - +. ! :% ! - ! :% + (, 8 + ! . , ! " %+ ! ;) ! , (+